

Sygn. akt VIII Gz 279/16

POSTANOWIENIE

Dnia 29 września 2016 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Woźniak

Sędziowie: SO Piotr Sałamaj

SO Natalia Pawłowska-Grzelczak (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 29 września 2016 r. w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku Towarzystwo (...) spółki akcyjnej w W.

przy udziale dłużnika (...). (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

o nadanie klauzuli wykonalności na rzecz następcy prawnego wierzyciela

na skutek zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 14 lipca 2016 r. w sprawie o sygn. akt X GCo 208/16,

postanawia:

oddalić zażalenie.

SSO Piotr Sałamaj SSO Agnieszka Woźniak SSO Natalia Pawłowska-Grzelczak

UZASADNIENIE

W piśmie z dnia 20 czerwca 2016 r. pełnomocnik wnioskodawcy złożył wniosek o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu – nakazowi zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanym przez referendarza sądowego w Sądzie Rejonowym Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 5 kwietnia 2013 roku w sprawie o sygn. akt. XI GNc 653/13 z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej z siedzibą w S. przeciwko (...) (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. - na rzecz wnioskodawcy Towarzystwo (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. oraz o zasądzenie od dłużnika na rzecz wierzyciela kosztów nadania klauzuli wykonalności.

W uzasadnieniu wniosku wskazano, że pierwotny wierzyciel zawarł z wnioskodawcą umowę ubezpieczenia nr (...), na podstawie której Towarzystwo (...) spółka akcyjna z siedzibą w W. jako ubezpieczyciel zobowiązany był do wypłaty odszkodowania w sytuacji opóźnienia dłużnika z zapłatą za dostarczony towar lub wykonaną usługę. Wobec ziszczenia się wskazanych przesłanek Towarzystwo (...) spółka akcyjna z siedzibą w W. wypłaciła ubezpieczającemu w dniu 9 lipca 2013 r. kwotę odszkodowania w wysokości 15.848,30 złotych oraz częściowo zwrot kosztów procesu w wysokości 214,20 złotych. Następnie ubezpieczający złożył na podstawie art. 828 § 1 k.c. w zw. z art. 788 k.p.c. oświadczenie o przejściu na rzecz Towarzystwo (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. wierzytelności co do kwoty wypłaconego odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia następnego po wypłacie wskazanych kwot, przy czym przejście to zostało stwierdzone dokumentem z podpisami notarialnie poświadczonymi. Zdaniem wnioskodawcy w

tych okolicznościach doszło do przejścia prawa żądania kwoty głównej jak i odsetek. Postanowieniem z dnia 14 lipca 2016 r. Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie oddalił powyższy wniosek.

W uzasadnieniu wskazał, że z przedłożonego przez wnioskodawcę oświadczenia o przejściu wierzytelności wynika, iż wnioskodawca wypłacił pierwotnemu wierzycielowi świadczenie odszkodowawcze na skutek zaistnienia zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową. Z treści wniosku wynika, iż zgłoszone żądanie wywodzone z treści art. 788 § 1 k.p.c. opiera się o twierdzenie, że wnioskodawca jako ubezpieczyciel z mocy prawa (na podstawie art. 828 § 1 k.c.) nabył roszczenie stwierdzone tytułem egzekucyjnym w momencie wypłaty odszkodowania. Sąd ten zauważył, że dokument z podpisem notarialnie poświadczonym, dołączony do wniosku, zawiera wyłącznie potwierdzenie przez poprzedniego wierzyciela faktu otrzymania wypłaty oraz potwierdzenie nabycia przez wnioskodawcę uprawnień na tej podstawie. Zdaniem Sądu uzasadnienie wniosku w korespondencji z dołączonymi dokumentami nie pozostawia zatem żadnych wątpliwości, iż swoich żądań wnioskodawca nie wywodzi z faktu zawarcia umowy przelewu wierzytelności lecz z faktu subrogacji ustawowej (cessio legis) opartej o normę art. 828 k.c.

Odwołując się do treści art. 828 § 1 k.c., Sąd pierwszej instancji podkreślił, że norma ta reguluje tzw. regres ubezpieczeniowy. Na tej podstawie z mocy prawa ubezpieczyciel nabywa do wartości zapłaconego odszkodowania roszczenia ubezpieczonego wobec osoby trzeciej odpowiedzialnej za szkodę. Norma ta stanowi regulację szczególną w stosunku do normy art. 518 k.c. i jako przepis szczególny winna być interpretowana ściśle. Na podstawie art. 828 k.c. ubezpieczyciel, spełniając świadczenie odszkodowawcze, nie nabywa wszelkich roszczeń przysługujących ubezpieczającemu (lub ubezpieczonemu w przypadku, o którym mowa w art. 828 § 3 k.c.) względem osoby odpowiedzialnej za szkodę, lecz jedynie zaspokojone roszczenie odszkodowawcze (roszczenie o naprawienie szkody). Sąd Rejonowy stwierdził, że w niniejszej sprawie dla uzasadnienia wniosku powołano się na umowę ubezpieczenia wierzytelności handlowych. Spełniając świadczenie odszkodowawcze, ubezpieczyciel mógł nabyć z mocy prawa (na podstawie art. 828 k.c.) jedynie roszczenie odszkodowawcze przysługujące ubezpieczającemu wobec osoby odpowiedzialnej za szkodę. Nie mógł natomiast nabyć roszczenia o spełnienie świadczenia wynikającego z wierzytelności objętej ochroną ubezpieczeniową (a zatem np. roszczenia o zapłatę ceny z umowy sprzedaży czy też roszczenia o wynagrodzenie za wykonanie umowy o dzieło itp.). Innymi słowy ubezpieczyciel na podstawie art. 828 § 1 k.c. nie mógł nabyć prawa majątkowego (wierzytelności), które było przez zawarcie umowy ubezpieczenia chronione.

W tym kontekście Sąd zwrócił uwagę na konieczność dokonania ścisłego rozróżnienia między mającymi różną podstawę faktyczną i prawną roszczeniami pierwotnie wynikającymi z faktu zawarcia umowy (a zatem roszczeniami o spełnienie zastrzeżonego w umowie świadczenia) od dalszych roszczeń, przysługujących na podstawie art. 471 k.c. w przypadku zaniechania spełnienia umówionego świadczenia. Oparcie żądania nadania klauzuli wykonalności na rzecz następcy prawnego wierzyciela o fakt spełnienia świadczenia odszkodowawczego i nabycia roszczeń odszkodowawczych na podstawie art. 828 k.c. byłoby zdaniem Sądu Rejonowego uzasadnione wówczas, gdyby tytuł egzekucyjny objęty wnioskiem stwierdzał obowiązek zapłaty odszkodowania (naprawienia szkody) przez osobę trzecią odpowiedzialną wobec ubezpieczającego. Natomiast odmiennie należy oceniać sytuację, w której tytuł egzekucyjny dotyczy innego roszczenia niż roszczenie odszkodowawcze, (a zatem np. roszczenia o spełnienie wynikającego z art. 535 k.c. obowiązku zapłaty ceny) gdyż tytuł egzekucyjny w takiej sytuacji nie dotyczy (nie obejmuje) obowiązku odszkodowawczego, czy to opieranego o normę art. 471 k.c. czy też o art. 415 k.c., lecz ma prowadzić do przymusowej realizacji obowiązku świadczenia umówionego, za które odpowiedzialność ponosi wskazany w tytule dłużnik.

Sąd I instancji zauważył, że ubezpieczyciel, domagając się nadania klauzuli wykonalności na jego rzecz jako następcy prawnego wierzyciela z powołaniem się na wstąpienie w prawa ubezpieczającego na podstawie art. 828 § 1 k.c. winien zatem wykazać, że tytuł egzekucyjny objęty wnioskiem dotyczy roszczeń odszkodowawczych (stwierdza obowiązek naprawienia szkody). W przypadku gdy tytuł ten obejmuje inne roszczenia, nie ma podstaw do uznania, że doszło do subrogacji ustawowej w zakresie wierzytelności stwierdzonej w tytule. Skoro tak, to nie można twierdzić, iż istnieją przesłanki do nadania klauzuli wykonalności na rzecz ubezpieczyciela jako następcy prawnego wierzyciela w płaszczyźnie roszczenia stwierdzonego tytułem. Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, że z materiału procesowego wynika, iż tytuł egzekucyjny dotyczy wierzytelności, której zaspokojenie było objęte ochroną ubezpieczeniową. Nie wynika jednak w żaden sposób to, by wierzytelność stwierdzona tytułem wykonawczym była wierzytelnością

odszkodowawczą. Sąd wyprowadził więc wniosek, że tytuł egzekucyjny stwierdza obowiązek spełnienia świadczenia umówionego między ubezpieczonym, a uczestnikiem niniejszego postępowania (a zatem dotyczy roszczenia o wykonanie umowy zgodnie z jej brzmieniem, a nie roszczenia o naprawienie szkody wynikłej z niewykonania umowy).

W konsekwencji Sąd stwierdził, że wnioskodawca nie ma uprawnienia, by skutecznie domagać się nadania klauzuli wykonalności w niniejszej sprawie na swoją rzecz jedynie w oparciu o twierdzenie o wypłacie odszkodowania wierzycielowi wskazanemu w tytule egzekucyjnym. Tytuł ten bowiem nie stwierdza roszczeń o zapłatę odszkodowania, które wnioskodawca nabył w drodze *cessio legis* na podstawie art. 828 § 1 k.c., a zatem wnioskodawczyni dla uzyskania klauzuli wykonalności w niniejszej sprawie winna legitymować się umową przelewu. Jednak wobec kategorycznej treści oświadczenia dołączonego do wniosku, wskazującej na to, iż osoby pismo to podpisujące jedynie zgodnie potwierdziły, że doszło do zaistnienia zdarzenia objętego ochroną odszkodowawczą i wypłaty odszkodowania, nie można uznać, że w piśmie tym zawarto oświadczenia woli kreujące umowę przelewu wiarytelności. Pismo bowiem nie zawiera w sobie oświadczeń woli stron w przedmiocie rozporządzenia wiarytelnością, a jedynie opis zdarzeń wcześniej zaistniałych (fakt wypłaty odszkodowania) i ocenę prawną stanu relacji między nimi wynikłych w następstwie wypłaty świadczenia przewidzianego umową ubezpieczenia. Oceną prawną zaś wyrażaną przez stronę postępowania Sąd nie może być związany i jest zobligowany do prawidłowego stosowania prawa materialnego.

W rezultacie Sąd pierwszej instancji uznał, że dołączony do wniosku dokument ze względu na jego treść nie może stanowić wystarczającej podstawy do uznania, iż wnioskodawca jest następcą prawnym wierzyciela uwidocznionego w tytule egzekucyjnym. W piśmie z dnia 26 lipca 2016 r. wnioskodawca złożył zażalenie na powyższe orzeczenie, zarzucając:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego to jest:

- art. 788 k.p.c. przez niewłaściwe jego zastosowanie polegające na uznaniu, że dokumentem prywatnym z podpisem notarialnie poświadczonym nie może być potwierdzające oświadczenie pierwotnego wierzyciela i wnioskodawczyni nabycia *ex lege* roszczenia o zapłatę ceny, gdyż wnioskodawczyni nabywa wyłącznie roszczenie odszkodowawcze na podstawie art. 828 k.c., które jest innym roszczeniem niż roszczenie o zapłatę ceny w sytuacji, gdy strony umowy ubezpieczenia mogą swobodnie kształtować przedmiot umowy ubezpieczenia i roszczenie, które nabywa Wierzyciel od pierwotnego wierzyciela,

- art. 233 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i niezauważenie, że strony w oświadczeniu potwierdziły fakt przejścia *ex lege* roszczenia o zapłatę ceny, a nie roszczenia o naprawienie szkody, gdyż spełnienie roszczenia o zapłatę ceny było przedmiotem umowy ubezpieczenia § 1 OWU,

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest:

- art. 828 § 1 k.c. przez jego za wąską wykładnię przez uznanie, że wyrażenie „roszczenie ubezpieczającego przeciwko osobie odpowiedzialnej za szkodę” należy interpretować jako wskazujące wyłącznie na roszczenie odszkodowawcze, w sytuacji, gdy interpretacja ta ogranicza prawo swobodnego kształtowania przez strony umowy ubezpieczenia przedmiotu umowy ubezpieczenia i z tego wyrażenia nie wynika wprost, że ubezpieczyciel może nabywać wyłącznie roszczenie odszkodowawcze,

- art. 828 w związku z art. 518 § 1 pkt 4 w związku z art. 535 k.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że art. 828 k.c. jest przepisem szczególnym do art. 518 § 1 pkt. 4 k.c. tworzącym podstawę do tzw. regresu ubezpieczeniowego, na podstawie którego ubezpieczyciel przy wypłacie odszkodowania nabywa wyłącznie roszczenie odszkodowawcze (o naprawienie szkody wynikłej z zaniechania Dłużnika ze spełnieniem świadczenia) w sytuacji, gdy art. 828 k.c. jest jednym z przykładów zastosowania art. 518 § 1 pkt. 4 k.c. i stanowi podstawę prawną do translatywnego nabycia wiarytelności z chwilą zapłaty odszkodowania na rzecz pierwotnego wierzyciela i że na jego podstawie wnioskodawczyni będąca ubezpieczycielem z tą chwilą wchodzi w różne podstawowe

stosunki prawne, od których specyfiki zależy rodzaj roszczenia wnioskodawczyni, w tym może być to roszczenie o spełnienie świadczenia tj. o zapłatę ceny sprzedaży,

- art. 471 oraz art. 491 i art. 477 w związku z art. 828 w związku z art. 518 § 1 pkt 4 k.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że regres ubezpieczeniowy jest zdarzeniem kreującym nowe roszczenie odszkodowawcze po stronie wnioskodawczyni w stosunku do dłużnika i stanowiące dalsze roszczenie z tytułu zaniechania spełnienia umówionego świadczenia przez dłużnika,

- § 1 OWU oraz § 13 OWU w związku z art. 65 § 2 k.c. w związku z art. 828 w związku z art. 518 § 1 pkt 4 k.p.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że ubezpieczyciel przez wypłatę odszkodowania nabywa wyłącznie roszczenie odszkodowawcze (o naprawienie szkody), a nie może nabyć roszczenia o zapłatę ceny, pomimo że za nie wypłaca odszkodowanie.

Wobec powyższych zarzutów wnioskodawca wnosi o uchylenie orzeczenia w całości na podstawie art. 395 § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. ewentualnie na podstawie art. 386 § 1 w związku z art. 397 § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. o jego zmianę w całości lub uchylenie w całości przez sąd odwoławczy oraz zasądzenie od dłużnika kosztów postępowania według norm przepisanych. W uzasadnieniu wnioskodawca wskazał, że przez wypłatę odszkodowania ubezpieczyciel zastępczo płaci cenę sprzedaży, gdyż ubezpiecza tzw. kredyt kupiecki. Ubezpieczający nie zgłasza ubezpieczycielowi do likwidacji roszczenia o odszkodowanie za szkodę jaką poniósł w związku z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem przez dłużnika umowy sprzedaży lecz przedstawia konkretne faktury VAT, za które żąda od ubezpieczyciela zapłaty ceny. Wszelkie płatności lub inne czynności pierwotnego wierzyciela z dłużnikiem po wypłacie odszkodowania są rozliczane na podstawie § 11 OWU. Zdaniem wnioskodawcy nie jest prawdą, że ubezpieczyciel spełniając świadczenie odszkodowawcze nabywa jedynie zaspokojone roszczenie odszkodowawcze. Ubezpieczyciel nabywa jakiegokolwiek roszczenie, za które wypłaca odszkodowanie. Dalej wnioskodawca podał, że wprawdzie dochodzi roszczenia z innej podstawy prawnej (art. 828 § 1 k.c.), ale z tej samej podstawy faktycznej, w którą wchodzi ze wszelkimi wynikającymi z niej ograniczeniami właśnie przez zastosowanie art. 828 § 1 k.c. Wierzyciel nabywa zatem roszczenie o wykonanie z ustnych/pisemnych umów sprzedaży, na potwierdzenie których zostają wystawione faktury VAT i dalej je kontynuuje przez zastępczą zapłatę za te faktury VAT z odroczonym terminem płatności. Wierzyciel nie spełnia roszczenia o naprawienie szkody, gdyż nawet nie wie jaką szkodę poniósł pierwotny wierzyciel w związku z brakiem w terminie zapłaty za sporne faktury VAT, w szczególności w zakresie utraconych korzyści. To roszczenie nie jest także objęte ochroną ubezpieczeniową wierzyciela. W oświadczeniu pisemnym z podpisami notarialnie poświadczonymi pierwotny wierzyciel wraz następcą prawnym na podstawie swobody kontraktowej stron zgodnie potwierdzają, że przedmiotem łączącej ich umowy ubezpieczenia była ochrona zapłaty przez kontrahenta za zakupione przez niego towary, a zobowiązanie wnioskodawcy sprowadzało się do naprawienia szkody jako zastępczej zapłaty przez wnioskodawcę w razie braku takiej zapłaty na rzecz pierwotnego wierzyciela przez dłużnika. W związku z tym roszczenie, które wnioskodawca nabył translatywnie (art. 518 § 1 k.c. w zw. z art. 828 k.c.) jest roszczeniem pieniężnym i terminowym o zapłatę ceny, to nie jest dalsze roszczenie odszkodowawcze z tytułu zaniechania spełnienia umówionego świadczenia, tylko roszczenie o zapłatę za faktury VAT pierwotnego wierzyciela.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie. Sąd pierwszej instancji w sposób niewadliwy zastosował normę art. 788 § 1 k.p.c. W tej sytuacji Sąd odwoławczy podziela wnioski i ustalenia zawarte w zaskarżonym postanowieniu. Wniesione zażalenie w żaden sposób ich nie podważa. Przepis art. 788 k.p.c. dopuszcza nadanie klauzuli wykonalności w celu stworzenia podstawy egzekucji dla następcy prawnego wierzyciela lub przeciwko następcy prawnemu dłużnika w przypadku zajścia sukcesji prawnej (pod tytułem ogólnym lub szczególnym) przed wszczęciem właściwego postępowania egzekucyjnego. Postępowanie egzekucyjne na podstawie art. 788 k.p.c. pozwala na rozszerzenie podmiotowych granic egzekucji bez konieczności wszczynania nowego procesu i uzyskania nowego tytułu egzekucyjnego przeciwko lub na rzecz osoby na którą przeszło uprawnienie lub obowiązek stwierdzony w wydanym tytule. Chodzi zatem o uproszczenie i przyspieszenie czynności związanych z egzekwowaniem roszczeń stwierdzonych w tytule egzekucyjnym. Według dominującego stanowiska nauki i judykatury w postępowaniu tym

nie jest badane ani istnienie wierzytelności objętej tytułem egzekucyjnym ani też merytoryczne zarzuty dłużnika, a jedynie fakt następstwa prawnego. Klauzula nadawana na tytuł egzekucyjny w oparciu o art. 788 k.p.c. ma charakter konstytutywny bowiem określa dodatkowo podmiotowy zakres egzekucji w sposób odmienny niż przyjęto w tytule (zob. np. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2008 III CZP 155/07 OSNC 2009 nr 3 poz. 42).

W postępowaniu z art. 788 k.p.c. przedmiotem kognicji sądu jest tylko formalne badanie, czy na podstawie przedstawionych dokumentów nastąpiło przejście uprawnień lub obowiązków. Sąd nie może badać natomiast, czy rzeczywiście doszło do tego przejścia. Badanie takie może być jedynie przedmiotem postępowania z powództwa wytoczonego na podstawie art. 840 k.p.c. Powyższe nie oznacza jednak, że Sąd w tym postępowaniu jest związany każdym oświadczeniem, które stwierdzać będzie fakt następstwa prawnego, o ile złożone zostanie w formie przewidzianej w art. 788 § 1 k.p.c. Na Sądzie spoczywa bowiem obowiązek dokonania oceny – w granicach kontroli formalnej – czy wykazano dokumentami twierdzenia uzasadniające wniosek klauzulowy o zdarzeniu mającym powodować nabycie uprawnienia lub przejście obowiązku, a jeśli przejście to jest uzależnione od zaistnienia również innych (niż złożenie zawartego w dokumencie oświadczenia woli), przesłanek – czy wykazano również zaistnienie tych okoliczności (por. np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2009, III CZP 5/09 (...) 2010/1/3 i tam cytowane orzecznictwo). Wskazać należy, że w postępowaniu klauzulowym Sąd nie ma prowadzić postępowania dowodowego celem ustalenia rzeczywistego przebiegu zdarzeń i treści czynności między wnioskodawcą, a jego poprzednikiem prawnym. Czynności Sądu ograniczone są wyłącznie do oceny dokumentów złożonych przy wniosku. Natomiast podkreślić trzeba, że obowiązkiem Sądu jest wzięcie pod uwagę podstawy prawnej, która według twierdzeń wnioskodawcy miała stanowić podstawę nabycia uprawnienia i ustalenia, czy w świetle przedłożonych dokumentów wykazano zaistnienie wszystkich przesłanek, od których norma ta uzależnia przejście uprawnienia lub obowiązku. Na gruncie rozważanej sprawy Sąd Rejonowy odniósł się wyłącznie do treści dokumentów przedłożonych wraz z wnioskiem oraz treści tytułu egzekucyjnego. Mając na uwadze treść oświadczenia o przejściu wierzytelności wskazał, że wynika z niego jedynie potwierdzenie przez poprzedniego wierzyciela faktu otrzymania wypłaty oraz potwierdzenie nabycia przez wnioskodawcę uprawnień na tej podstawie. Tym samym wobec kategorycznej treści tego dokumentu Sąd uznał, że osoby to pismo podpisujące jedynie zgodnie potwierdziły zaistnienie zdarzenia objętego ochroną odszkodowawczą i wypłaty odszkodowania oraz ocenę prawną stanu relacji pomiędzy stronami, jednak nie zawarto w tym piśmie oświadczenia woli kreującej umowę przelewu wierzytelności. Argumentując swoje stanowisko Sąd podał, że nie jest związany oceną prawną wyrażoną przez strony. W świetle powyższego nie znajduje uzasadnienia zarzut naruszenia art. 788 k.p.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że dokumentem prywatnym nie może być potwierdzające oświadczenie pierwotnego wierzyciela i wnioskodawcy nabycia ex lege roszczenia o zapłatę ceny. Przepis art. 788 k.c. – co wymaga podkreślenia – musi być interpretowany ściśle, nie może być wobec tego stosowany per analogiam jedynie dla uproszczenia egzekwowania należności z różnych tytułów prawnych zmierzających w swojej istocie do zaspokojenia identycznego interesu ekonomicznego wierzyciela, jeśli nie opiera się na dokładnie tej samej podstawie faktycznej i prawnej (por. np. uwagi Sądu Najwyższego wyrażane w uzasadnieniu uchwały z dnia 9 sierpnia 1993 r. III CZP 116/93 OSNC 1994/2/35). W świetle powyższego nie można zatem stosując wykładnię per analogiam dopuszczać do uzyskiwania odstępstwa od zasad ogólnych i rozszerzać zakres egzekucji na rzecz podmiotów, które nie potrafią wykazać nabycia skonkretyzowanego podmiotowo i przedmiotowo uprawnienia objętego tytułem egzekucyjnym. Wskazać należy, że w postępowaniu klauzulowym konieczne jest dokonanie oceny tożsamości przedmiotowej roszczeń, a mianowicie roszczenia stwierdzonego tytułem egzekucyjnym i roszczenia nabytego przez podmiot wnoszący o nadanie klauzuli wykonalności w oparciu o art. 788 k.p.c. Gdy tożsamość ta nie budzi wątpliwości nie ma przeszkód by dokonać oceny przejścia uprawnień biorąc pod uwagę wymogi przewidziane w powyższym przepisie.

Oceniając przesłanki nadania klauzuli wykonalności Sąd bada dokument, na podstawie którego zgłoszono żądanie. Natomiast ocena ta musi być dokonana w odniesieniu do treści tytułu egzekucyjnego. Jeśli wnioskodawca twierdzi, że nabył roszczenie ex lege i powołuje się na konkretną normę prawną to Sąd winien zweryfikować treść oświadczenia uzasadniającego wniosek z treścią tytułu egzekucyjnego i ustalić jakie roszczenie jest stwierdzone w tym tytule. Innymi słowy Sąd musi zbadać, czy podane we wniosku okoliczności uzasadniają zaistnienie zdarzenia dotyczącego roszczenia objętego tytułem egzekucyjnym, a nie innych roszczeń jakie mogłyby wynikać ze stosunku między wierzycielem a

dłużnikiem. Podkreślić bowiem trzeba, że tytuł egzekucyjny uprawnia do egzekwowania prawa skonkretyzowanego zarówno co do wartości jak i podstawy prawnej. Chodzi o to by okoliczności faktyczne stanowiące podstawę sporu były tożsame z okolicznościami powołanymi dla twierdzenia o nabyciu roszczenia. Jak wynika z treści wniosku jako podstawę nabycia roszczenia objętego tytułem egzekucyjnym wnioskodawca wskazuje art. 828 § 1 k.c. w zw. z art. 518 § 1 pkt 4 k.c. Skarżąca stoi na stanowisku, że poprzez zastosowanie art. 828 k.c. nabywa od pierwotnego wierzyciela to roszczenie, za które wypłaca odszkodowanie czyli roszczenie o zapłatę ceny sprzedaży, a nie roszczenie o naprawienie szkody. Jednocześnie podnosząc zarzut naruszenia art. 828 § 1 k.c. w zw. z art. 518 § 1 pkt 4 k.c. w zw. z art. 535 k.c. twierdzi, że z chwilą zapłaty odszkodowania na rzecz pierwotnego wierzyciela – wierzyciel będący ubezpieczycielem – zgodnie z treścią art. 828 § 1 k.c. zw. z art. 518 § 1 pkt 4 k.c. wchodzi w różne podstawowe stosunki prawne, w tym może to być to roszczenie o spełnienie świadczenia tj. o zapłatę ceny. Przedmiotem obu wierzytelności tj. o zapłatę odszkodowania i o zapłatę ceny sprzedaży jest świadczenie pieniężne. Natomiast posiadają one inne podstawy prawne i odmienny cel gospodarczy. Z faktu zawarcia umowy wynika prawo wierzyciela domagania się spełnienia umówionego świadczenia. W razie zaniechania spełnienia umówionego świadczenia, wierzyciel zasadniczo zachowuje prawo do żądania wykonania zobowiązania. Obok tego mogą jednak powstać roszczenia oparte o fakt niewykonania umowy (np. o naprawienie szkody). Słusznie zauważył Sąd Rejonowy, że należy dokonać ścisłego rozróżnienia między tymi roszczeniami pierwotnie wynikającymi z faktu zawarcia umowy. Roszczenie o naprawienie szkody stanowi roszczenie wtórne do roszczenia o wykonanie umowy, może mieć charakter zastępczy lub uzupełniający w stosunku do roszczenia o świadczenie wynikające z umowy (por. np. M. Kaliński System Prawa Prywatnego, Tom 6, Prawo zobowiązań, - część ogólna, Warszawa 2009, str. 24). Rozróżnienie między obowiązkiem spełnienia świadczenia pieniężnego (będącym przedmiotem zobowiązania umownego) a szkodą wynikłą z jego niewykonania w terminie akcentuje zarówno orzecznictwo Sądu Najwyższego (np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2005, II CK 259/05) jak i doktryna (np. L. S. Opóźnienie w wykonaniu zobowiązań pieniężnych, P. 1970, s. 235 -244). Nie budzi wątpliwości, że dochodzenie wykonania umowy wymaga wykazania faktu jej zawarcia, treści i wymagalności świadczenia. Jeśli zaś chodzi o odpowiedzialność odszkodowawczą z umowy to skuteczne jej dochodzenie wymaga wykazania winy dłużnika za jej niewłaściwe wykonanie lub brak wykonania, a przy tym odpowiedzialność ta jest limitowana wysokością szkody, zaś granicę świadczenia umownego wyznacza jej treść. Odnosząc powyższe uwagi do okoliczności sprawy wskazać należy, że trafnie Sąd Rejonowy stwierdził, że oparcie żądania nadania klauzuli wykonalności o fakt spełnienia świadczenia odszkodowawczego i nabycia roszczeń odszkodowawczych na podstawie art. 828 k.c. byłoby uzasadnione gdyby tytuł egzekucyjny objęty wnioskiem stwierdzał obowiązek zapłaty odszkodowania przez osobę trzecią wobec ubezpieczającego. W tej sytuacji tytuł nie obejmuje obowiązku odszkodowawczego opieranego o normę art. 471 k.c., czy też art. 415 k.c. lecz ma prowadzić do przymusowej realizacji obowiązku świadczenia umówionego, za które odpowiedzialność ponosi wskazany w tytule dłużnik. Tytuł egzekucyjny uprawniający do egzekucji świadczenia wynikającego z umowy nie może więc służyć do egzekucji świadczenia o naprawienie szkody wynikłej z niewykonania umowy. Rację należy przyznać Sądowi Rejonowemu, że skarżąca nie może dla potrzeb postępowania o nadanie klauzuli wykonalności utożsamiać zobowiązania umownego ze zobowiązaniem do naprawienia szkody wynikłej z jego niewykonania.

W zażaleniu skarżąca prezentuje też stanowisko, zgodnie z którym z mocy art. 828 § 1 k.c. w zw. art. 518 § 1 pkt 4 k.c. ubezpieczyciel nabywa wobec sprawcy szkody nie tylko wierzytelność o odszkodowanie za nienależyte wykonanie umowy ale także wierzytelność o spełnienie umówionego świadczenia. W ocenie Sądu Okręgowego z takim stanowiskiem nie sposób się zgodzić. Treść normy art. 828 k.c. wyraźnie wskazuje wyłącznie na nabycie roszczenia wobec osoby odpowiedzialnej za naprawienie szkody do wysokości wypłaconego odszkodowania. Z literalnego brzmienia tego przepisu ni sposób wywieść aby stanowił on o nabyciu innych wierzytelności przysługujących poszkodowanemu. Także w świetle reguł wykładni funkcjonalnej stwierdzić należy, że wierzytelność nabywana przez ubezpieczyciela dotyczy wyłącznie roszczenia o naprawienie szkody przysługującego ubezpieczonemu. Świadczy o tym określenie w powołanej normie dłużnika jako osoby odpowiedzialnej za szkodę a także powiązanie funkcjonalne między świadczeniem ubezpieczyciela i roszczeniem, które ma zostać zaspokojone przez ubezpieczyciela. Zwrócić uwagę należy także na cel normy art. 828 k.c., jakim jest uzyskanie przez ubezpieczyciela możliwości dochodzenia roszczenia regresowego wobec sprawcy szkody (tzw. regres ubezpieczeniowy), a więc dochodzenia roszczenia które zaspokoił. W świetle tej regulacji trudno więc, zdaniem Sądu Okręgowego przyjąć, że ubezpieczyciel może uzyskać

inne wierzytelności, które przysługiwały ubezpieczonemu wobec sprawcy szkody. Nie zasługuje na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 828 k.c. w zw. z art. 518 § 1 pkt 4 k.c. w zw. z art. 535 k.c. Podnosząc ten zarzut skarżąca argumentowała, że art. 828 k.c. jest jednym z przykładów zastosowania art. 518 § 1 pkt 4 k.c. i stanowi podstawę prawną do translatywnego nabycia wierzytelności z chwilą zapłaty odszkodowania na rzecz pierwotnego wierzyciela i na jej podstawie ubezpieczyciel wchodzi w różne podstawowe stosunki prawne, od których specyfiki należy rodzaj roszczenia. Odnosząc się to tego zarzutu wskazać należy, że w orzecznictwie i doktrynie przyjmuje się, że do sytuacji *cessio legis* odpowiednie zastosowanie znajdują przepisy o przelewie w tym art. 509 § 2 k.c. Rację należy przyznać Sądowi Rejonowemu, że art. 828 § 1 k.c. jest powszechnie uważany za szczególny w stosunku do art. 518 k.c. i powinien być ściśle interpretowany. Tym samym, w zakresie objętym regulacją art. 828 k.c. normy art. 518 k.c. się nie stosuje. W odniesieniu do stanowiska wnioskodawcy wyrażonego w ramach zarzutu naruszenia art. 828 k.c. w zw. z art. 518 § 1 pkt 4 k.c. w zw. z art. 535 k.c. ocenić należało, czy ubezpieczyciel przyjmujący ryzyko ubezpieczeniowe i płacący odszkodowanie nabywa też wierzytelność o spełnienie umówionego świadczenia jako związaną z wierzytelnością odszkodowawczą w rozumieniu art. 509 § 2 k.c. Zgodnie z art. 509 § 2 k.c. wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki. Z orzecznictwa wywieść można stanowisko, że stosując tę normę odpowiednio do nabycia wierzytelności na podstawie art. 518 k.c., w wyniku przelewu, na nabywcę przechodzi ogół uprawnień jakie przysługiwały dotychczasowemu wierzycielowi, który zostaje wyłączony ze stosunku zobowiązaniowego, jaki łączył go z dłużnikiem. Zauważyć należy, że nie mamy tu do czynienia z modyfikacją strony przedmiotowej stosunku zobowiązaniowego, natomiast zmienia się tylko osoba uczestnicząca w nim po stronie wierzyciela. Dokonując wykładni 509 § 2 k.c. podkreślić należy, że zakres praw związanych z wierzytelnością został ujęty w sposób szeroki, a oprócz wyraźnie wymienionego w ustawie roszczenia o zaległe odsetki przechodzą na nabywcę także inne roszczenia (np. roszczenie o odszkodowanie za nienależyte wykonanie zobowiązania, roszczenie o zapłatę kar umownych, roszczenie o uzyskanie surogatów przedmiotu świadczenia, roszczenie o udzielenie przez dłużnika informacji o przedmiocie świadczenia, uprawnienie wierzyciela do wyboru świadczenia w zobowiązaniu przemiennym, uprawnienie wierzyciela do wezwania dłużnika do wykonania lub też roszczenie z tytułu poręczenia). Wobec tego oprócz samej możliwości żądania świadczenia istnieją także inne uprawnienia związane funkcjonalnie z tym roszczeniem i one są objęte normą art. 509 § 2 k.c. Jest to całość uprawnień kształtujących pozycję prawną cedenta wobec dłużnika (zob. np. postanowienie SN z dnia 22 kwietnia 2010 V CSK 376/09 LEX nr 1170238, wyrok z dnia 28 listopada 2006, IV CSK 224/06., LEX nr 462931).

Jeśli chodzi o sytuację prawną ubezpieczyciela wypłacającego odszkodowanie to art. 828 k.c. nie zawiera odmiennej regulacji od art. 509 k.c. Ubezpieczyciel nabywa oprócz wierzytelności o zapłatę także inne uprawnienia, w tym wierzytelność o zapłatę odsetek za opóźnienie. Nie można przy tym wykluczyć, że na podstawie odpowiednio stosowanego art. 509 § 2 k.c. dojdzie do nabycia także praw jakie wynikają z zabezpieczenia wierzytelności o zapłatę odszkodowania, jeśli zostały ustanowione. Natomiast brak podstaw do przyjęcia za wnioskodawcą, że ubezpieczyciel w przypadku zapłaty świadczenia za niewykonanie zobowiązania nabywa *ex lege* również roszczenie o wykonanie umowy. Sąd Okręgowy podziela w tym względzie stanowisko Sądu Rejonowego wyrażone w zaskarżonym orzeczeniu. Jak już wyżej wskazano prawo do odszkodowania jest prawem pochodnym w stosunku do prawa żądania wykonania umowy i może stanowić przedmiot samodzielnego obrotu. Podkreślić w tym miejscu należy, że z roszczeniem o naprawienie szkody z nienależytego wykonania zobowiązania nie jest związane funkcjonalnie roszczenie o wykonanie umowy. Może on bowiem być nadal dochodzone. Roszczenie o spełnienie świadczenia objętego umową nie definiuje sytuacji prawnej podmiotu, któremu przysługuje wyłącznie roszczenie o naprawienie szkody. Roszczenie to nie służy też umocnieniu tej wierzytelności, jej egzekwowaniu i nie ma charakteru akcesoryjnego w stosunku do roszczenia o naprawienie szkody. W ocenie Sądu Okręgowego, uznanie nabycia z mocy prawa roszczenia o wykonanie umowy, ze względu na odmienne przesłanki i cel świadczenia, mogłoby niezasadnie zmieniać sytuację prawną ubezpieczyciela kosztem zarówno dłużnika jak i kosztem wierzyciela, który traciłby z mocy prawa na korzyść ubezpieczyciela roszczenie oparte o inną podstawę prawną i faktyczną niż roszczenie o naprawienie szkody objęte umową ubezpieczenia wierzytelności.

W kontekście powyższego rację należy przyznać Sądowi Rejonowemu, w zakresie w jakim twierdzi, że wnioskodawca nie ma uprawnienia by skutecznie domagać się nadania klauzuli wykonalności jedynie w oparciu o twierdzenie

o wypłacie odszkodowania wierzycielowi wskazanemu w tytule egzekucyjnym bowiem nie stwierdza on roszczeń o zapłatę odszkodowania jakie wnioskodawca miał nabyć w drodze cessio legis na podstawie art. 828 § 1 k.c. W tych okolicznościach wnioskodawca powinien legitymować się umową przelewu jednak przedłożony wraz z wnioskiem dokument nie zawiera oświadczenia woli kreującego umowę przelewu wierzytelności. Zgodzić się należy z Sądem Rejonowym, iż dokument ten zawiera jedynie oświadczenie wiedzy co do zdarzeń wcześniej zaistniałych, czyli potwierdzenie faktu zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową i wypłaty odszkodowania, a także ocenę prawną relacji między stronami jakie w wyniku tych zdarzeń się nawiązały. Z oświadczenia nie wynika wola rozporządzenia (przeniesienia wierzytelności) na rzecz wnioskodawcy. Wskazuje na to zarówno sam nagłówek umowy, w którym odwołano się do normy art. 828 k.c. jak i treść kolejnych punktów oświadczenia potwierdzających fakty i przedstawiających wyłącznie ich ocenę prawną w kontekście art. 828 k.c. Zdaniem Sądu Okręgowego brak podstaw by oświadczeniu temu przypisać walor oświadczenia woli. Nie ulega też wątpliwości, co podkreślił też Sąd Rejonowy, że z oceną prawną dotyczącą nabycia wierzytelności ex lege sąd nie jest związany, zwłaszcza że ma on obowiązek dokonania z urzędu prawidłowej oceny materialnoprawnej kwestii poddanych pod jego rozstrzygnięcie. Sama ocena prawna wyrażana przez wierzyciela nie może być uznana za zdarzenie wywołujące skutki prawne.

Reasumując wskazać należy, że brak jest podstaw do przyjęcia, iż wierzytelność objęta tytułem egzekucyjnym tj. o świadczenie pieniężne objęte umową stron, została nabyta przez wnioskodawcę z mocy prawa.

W tym stanie rzeczy, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. i 13 § 2 k.p.c. orzeczono o oddaleniu zażalenia.

SSO Piotr Sałamaj SSO Agnieszka Woźniak SSO Natalia Pawłowska-Grzelczak

Sygnatura akt VIII Gz 279/16

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

(...)